

Reactie op consultatie Kwartiermakers inzake AQI's

2-8-2021

S. Jurrius RA, Y. Latif RA (beiden Full Finance Consultants BV)

Consultatievragen:

- 1- Heeft u concrete suggesties om de bruikbaarheid van de voorgestelde set AQI's te verhogen? Denk bijvoorbeeld aan AQI's die volgens u nog toegevoegd zouden moeten worden of juist zouden moeten afvallen. Zie ook bijlage 3 met afgevallen AQI's.
- 2- Welke AQI('s) zou u eventueel op een ander aggregatieniveau (bijvoorbeeld op het niveau van de controle-opdracht of dat van de individuele accountant) willen terugzien op het openbare AQI-dashboard?

Reactie:

1. Voorstel is het hanteren van een stoplicht systeem om zichtbaar te maken hoe het met de kwaliteit is gesteld
2. Voorstel AQI's:
  - a. Schendingen en incidenten:
    - i. Hoeveel schendingen/incidenten (aantal en aantal tov aantal klanten)?
    - ii. Hoeveel schendingen/incidenten met follow-up (aantal en aantal tov totaal aantal)?
    - iii. Hoeveel gevallen (aantal en aantal tov totaal) van schendingen/incidenten met follow up geleid tot wegnemen tekortkoming?
  - b. Wordt de kwaliteit van de werkzaamheden meegewogen bij promotie en beloningsbeleid
  - c. Klachten en tuchtklachten en opgelegde maatregelen
  - d. Uitkomsten in- en externe dossiertoetsingen en kantoortoetsing (% voldoende)
  - e. Overwerk in percentage en verdeeld over het jaar voor inzicht in de werkdruk. Hoge werkdruk doet doorgaans afbreuk aan de kwaliteit van het werk
  - f. Opzeggingen opdrachten door ontevreden client in % van het totaal aantal wettelijke controles
  - g. Voldoende capaciteit in totalen in verdeeld over de maanden. Indien er in de piek periodes een tekort aan capaciteit is raakt dit doorgaans de kwaliteit van de controles
  - h. Nieuwe opdrachten in relatie tot onvoldoende capaciteit is een interessant graadmeter
  - i. In hoeverre is kwaliteit van de controles nastreven onderdeel van de cultuur (zie ook b.)
  - j. Afhankelijkheid van extern personeel. % inzet extern personeel tov totaal personeelsbestand en fluctuaties in extern personeel over de jaren heen. Veel fluctuaties betekent dat nieuw extern personeel ingewerkt moeten worden in de controleaanpak en kwaliteitsmaatregelen en daardoor een groter risico op minder kwaliteit ontstaat.
  - k. Hoeveel % opdrachten teruggegeven wegens budgetoverschrijding / onvoldoende budget / ontevreden client?
3. Goede alternatieve AQI's in bijlage 3:
  - a. IV Verloop klachten en claims
  - b. V Formatie kwaliteitsbeheersing
  - c. VII Tijdbesteding oorzakenanalyse
4. (P.4, opzet consultatie)
Verzamelen en rapporteren data: Hoe wordt geborgd dat de aangeleverde data betrouwbaar is
5. (P.4, 1.1 Opmerkingen vooraf, AQI's zijn geen norm: extract: Ook is het zo dat de externe toezichthouder naar de (ontwikkeling van) de AQI's kan kijken, maar de AQI's zijn niet beoogd als handhavingsgrond voor de externe toezichthouder.)
De vraag rijst of de AQI's wel als selectiecriteria voor de te toetsen organisaties gebruikt gaan worden of kunnen worden. Dit is nu niet duidelijk
6. (P.5, 1.2 Consultatie, extract: informatiebehoefte van de gebruikers....)
Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met 'de gebruikers'
7. (P.6, 2.1 Totstandkoming, Uniform)
Er wordt hier een beperking opgenomen dat het één set AQI's betreft voor Nederlandse kantoren. Hoe zit het met internationale of buitenlandse kantoren met een WTA vergunning?

8. (P.6, 2.1 Totstandkoming, Controleerbaar. Extract: 'De uitkomst van een AQI moet toetsbaar zijn. Een toezichthoudende instantie moet kunnen controleren of de door de accountantsorganisatie aangeleverde cijfers juist en correct zijn')
Het is niet duidelijk of dit getoetst gaat worden en zo ja door wie. Hoe is de aanpak? Voorstel is dit te verduidelijken.
9. (P.9, 2.3 Kwaliteitsindicatoren, Dossierkwaliteit, 2. Fouten in de jaarrekening)
Fouten in de jaarrekening zegt ook iets over de gecontroleerde en niet per se de accountant. Hier is geen rekening mee gehouden. Voorstel is dit onderscheid aan te brengen en hierover te rapporteren.
10. (P.9, 2.3 Kwaliteitsindicatoren, Dossierkwaliteit, 2. Fouten in de jaarrekening)
Ook klachten/tuchtklachten, schendingen/incidenten en negatieve uitkomsten in-/externe toetsingen en kantoortoetsing zeggen iets over de dossierkwaliteit en kwaliteitsbeheersingssysteem. Dit mis ik. Voorstel is hier ook een AQI voor op te stellen.
11. (P.10, 1. Dossierkwaliteit, 1. Betrokkenheid externe accountant)
De rapportering roept vragen op. Hoe werkt de indeling in kwartielen? Hoe wordt de categorisering in de 4 kwartielen bepaald, maw wat is relatief beperkt, wat is minder dan gemiddeld, etc. Moet dit niet optellen tot 100%? Is de vermelde % de % tot de totaal beschikbare tijd van de extern accountant of beschikbare tijd van het gehele team? Voorstel is dit te verduidelijken/vereenvoudigen.
12. (P.10, 1. Dossierkwaliteit, 2. Fouten in de jaarrekening, Aantal.....waarbij .....is geconstateerd)
  - a. Door wie is dit geconstateerd? Client of de accountant? Dit zegt ook iets over de kwaliteit van het kantoor. Als het kwaliteitsbeheersingssysteem zelf constateert dat het niet goed is gegaan dan is dit sterker dan als een client dat signaleert. Voorstel is dit onderscheid aan te brengen.
  - b. Wat was de oorzaak van een tekortkoming in de jaarrekening? Komt het door onvolledige informatie verstrekt aan de accountant, tekortkoming in het werk van de accountant, een gebeurtenis na balansdatum waar de tekortkoming uit blijkt? Kortom, een tekortkoming in de jaarrekening is niet altijd te wijten aan een tekortkoming van de accountant. Voorstel is om dit te beperken tot tekortkomingen in de controle of fouten in de jaarrekening die niet zijn ontdekt door een tekortkoming in de controle van de jaarrekening.
13. (P.10, 1. Dossierkwaliteit, 3. Fraude en continuïteit. Aantal afgeronde wettelijke controles waarbij er een vermoeden van mat fraude is en Aantal afgeronde wettelijke controles waarbij er een aangepaste controleverklaring vanwege discontinuïteit is)
Deze AQI zegt niets over de kwaliteit van een controle maar iets over de cliënten / risicoprofiel klantenportefeuille. Ik vind dit geen geschikte AQI om de kwaliteit van de controle te meten/weten en stel voor dit te schrappen. Fraude en continuïteit is al voldoende meegenomen in AQI 4
Kwaliteitsverhogende maatregelen
14. (P.11, 2. Kwaliteitsbeheersingssysteem, 4. Kwaliteitsverhogende maatregelen)
  - a. Percentage opdrachten waarop ten minste één kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet.
Dit zegt niet altijd iets over de kwaliteit. Er is verschil tussen een maatregel genomen door een tekortkoming of op basis van de risicoanalyse van de accountantsorganisatie van de cliëntenportefeuille. In beide gevallen worden meer maatregelen ingezet terwijl de situatie niet vergelijkbaar is. Voorstel is dit onderscheid aan te brengen.
  - b. Percentage opdrachten waarop de volgende kwaliteitsverhogende maatregel is ingezet.
Dit zegt niet per se iets over een betere kwaliteit van de controle. Meer maatregelen kunnen juist voortkomen uit geconstateerde tekortkomingen (kwaliteit is dan minder) of wellicht zijn dit maatregelen gelet op een risicovolle cliëntenportefeuille.
Voorstel is een onderscheid te maken in maatregelen voortkomend uit geconstateerde tekortkomingen en maatregelen naar aanleiding van een risicoanalyse van de cliëntenportefeuille.
15. (P.12, 2. Kwaliteitsbeheersingssysteem, 5. Kwaliteitsbeheersingssysteem)
Wat is de definitie van tekortkomingen? Waarom is er niet gebruik gemaakt van de gangbare begrippen schendingen en incidenten?
16. (P.13, 3. Context, 6. Cultuur)
  - a. Medewerkersbetrokkenheid zegt niet per se iets over de bereidheid om kwaliteit te leveren. Als de cultuur er niet naar is komt dat niet van de grond ondank betrokkenheid.
  - b. Cultuur is veel breder dan medewerkersbetrokkenheid. Denk aan bereidheid om te leren (kwaliteitsverhogend). Voorstel is bereidheid om te leren van bijvoorbeeld geconstateerde tekortkomingen/schendingen/incidenten op te nemen als AQI bij Cultuur.
  - c. Hoe meet je medewerkersbetrokkenheid en hoe zorg je voor een vergelijkbare normering

17. (P.13, 3. Context, 7. Verloop in controleteam. Gemiddeld verloop in controleteam)
Door het toevoegen van het niveau van de medewerkers die uit het team gaan wordt beter de impact zichtbaar gemaakt. Voorstel dit gedetailleerd weer te geven op de volgende 3 niveaus : extern accountant, controleleider en assistent accountant.
18. (P.13, 3. Context, 8. Innovatiebereidheid. Investerings in nieuwe technologie gerelateerd aan de controle in % van de omzet.)
- Dergelijke investeringen doen is geen garantie voor een kwalitatief betere controle. Een accountantsorganisatie kan zonder investering in nieuwe technologie een goede kwaliteit leveren terwijl het gebruik maken van een audittool juist averechts zou kunnen werken als bijvoorbeeld geen goede audittrail is of bij verkeerd gebruik van de tool.
  - Voorstel is de omschrijving aan te passen van Investerings in nieuwe technologie direct gerelateerd aan de controle naar Investerings in nieuwe technologie direct gerelateerd aan de kwaliteit van de controle.
19. (P.13, 3. Context, 9. Budgetoverschrijding. % opdrachten met een niet vergoede budgetoverschrijding van > 25%)
Een overschrijding van 25% is fors. Voorstel is dit verlagen naar >5%.
20. (P.13, 4. Keten, 10. Opdrachtgeverstevredenheid.)
- Er wordt een onderscheid gemaakt tussen Opdrachtgevers en Management. Wat is het verschil? Voorstel is dit te verduidelijken.
  - Hoe is de client in staat de kwaliteit van de controle te meten bij de rapporterende accountantsorganisaties? Voorstel is dit nader uit te werken middels handvaten voor de client.
  - Hoe wordt geborgd dat de wettelijke controlecliënten deelnemen aan het tevredenheidsonderzoek? Hoeveel respons is minimaal nodig om een representatief beeld te krijgen? Voorstel is deze AQI nader uit te werken en de accountantsorganisaties van standaard vragenlijsten te voorzien die ze onder de cliënten verspreiden.
  - Hoe wordt de kwaliteit van de controle gedefinieerd en genormeerd op een uniforme en vergelijkbare wijze bij de diverse accountantsorganisaties die moeten rapporteren? Voorstel is dit nader uit te werken.
21. (P.14. Matrix)
- De weergegeven verbanden zijn onvolledig. Voorstel is dit te bezien en herzien daar waar nodig.
  - Bij niveau 2 moet nummer 3 nummer 4 zijn (verkeerde nummering).
22. (P.16. 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 1: Betrokkenheid externe accountant.
Kwartielen en categorie van betrokkenheid is onduidelijk, ook na lezen van de toelichting.
23. (P.17, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 1: toelichting i.2)
Systematiek van kwartielen leidt tot onduidelijkheid. Advies is dit op een andere wijze beter leesbaar / inzichtelijk te maken voor de ‘gebruikers’ van de AQI-rapportages.
24. (P.17, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 2: Fouten in de jaarrekening)
Voorstel is toevoeging van de vraag of bij tekortkomingen een verbeterplan is opgesteld en of de verbeterplan voldoende is afgewikkeld.
25. (P.17, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 2: Fouten in de jaarrekening. i.4)
In de toelichting wordt de situatie niet meegenomen dat het een eerstejaarscontrole is en een fout in de jaarrekening en/of jaarrekeningcontrole van vorig jaar door de voorgaand accountant is geweest. Voorstel is te verduidelijken hoe hiermee om te gaan bij het rapporteren.
26. (P.18, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 2: Fouten in de jaarrekening. i.4)
In de toelichting wordt aangegeven dat een tekortkoming in de controle niet altijd de schuld van de accountant is. Wat voegt dit toe? Hierdoor wordt dit een defensieve tekst.
27. (P.18, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 2: Fouten in de jaarrekening)
Op welke wijze wordt de oorzaak zichtbaar gemaakt?
Door toevoegen van de genomen acties/verbeterplan en afhandeling wordt inzicht gegeven in het kwaliteitsbeheersingssysteem en in de kwaliteitsontwikkeling
28. (P.18, 3.1 Niveau 1 – dossierkwaliteit. AQI 3: Fraude en continuïteit)
- i1 Vermoeden van materiele fraude.
Dit geeft een indicatie van risicovolle klanten(portefeuille) en zegt niets over controlekwaliteit
  - i2 Er is een aangepaste controleverklaring vanwege (dis)continuïteit.
Dit geeft een indicatie van risicovolle klanten(portefeuille) en zegt niets over controlekwaliteit
29. (P.19, 3.2 Niveau 2 – kwaliteitsbeheersingssysteem. AQI 4: Kwaliteitsverhogende maatregelen)

- a. De vraag rijst of de genomen maatregelen de kwaliteit van de controle hebben verhoogd. Die indruk wordt gewekt. Dat is echter niet aantoonbaar en mogelijk een verkeerd beeld. Voorstel is dit voorbehoud te maken in rapportage voor 'de gebruikers'.
  - b. Onafhankelijke jaarrekeningreview. Wanneer is de jaarrekeningreview onafhankelijk? Voorstel is dit te verduidelijken.
  - c. Accountantsorganisatie specifieke toelichting:
Hoe is de informatie over het voorgaand te verzamelen in het eerste jaar en hoe moet dat gepresenteerd worden? Voorstel is dit te verduidelijken.
  - d. I2 – toelichtende tekst bij het doorklikken
Een ongebruikelijke transactie is niet per definitie een indicatie voor fraude. Die indruk wordt gewekt door de tekst. Voorstel is dit aan te passen.
30. (P.20, 3.2 Niveau 2 – kwaliteitsbeheersingssysteem. AQI 4: Kwaliteitsverhogende maatregelen)
s1: Cijfers kunnen voor OOB controles ook per sector opgevraagd worden. Waarom is dit niet ook voor de niet-OOB's?
31. (P.20, 3.2 Niveau 2 – kwaliteitsbeheersingssysteem. AQI 5: Kwaliteitsbeheersingssysteem)
- a. I1 – toelichting. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen tekortkomingen en overige constatering. Het is niet duidelijk wat overige constatering zijn. Voorstel is te definiëren wat tekortkomingen zijn en wat overige constatering.
  - b. Waarom worden de termen van de AFM/Wta (schendingen en incidenten) niet gebruikt. Dit zijn al bekende termen voor accountantsorganisaties.
32. (P.21, 3.3 Niveau 3 – context. AQI 6 Cultuur)
Er wordt er vanuit gegaan dat als medewerkers zich betrokken voelen bij de cultuur van een organisatie dit een positieve impuls geeft aan de kwaliteit van de controles.
Voorwaarde daarbij is echter dat de cultuur van de accountantsorganisatie er dan wel een moet zijn die kwaliteit van de controle belangrijk vindt en daar waar nodig de kwaliteit wil verhogen. Dat is niet altijd het geval. Deze AQI is om die reden ongeschikt in de huidige vorm. Voorstel is om de vraag op te nemen bij deze AQI of de organisatie belangrijk vindt (= cultuur) dat kwalitatief goede controles worden uitgevoerd.
33. (P.21, 3.3 Niveau 3 – context. AQI 7: Verloop in controleteam)
- a. i.1. Wat wordt bedoeld met 'de uitbesteding van gestandaardiseerde uren wordt niet meegenomen'? Voorstel is dit te verduidelijken
  - b. i.1. Uitbesteding van gestandaardiseerde uren wordt niet meegenomen. Waarom niet? Als dat structureel is en bij verloop belangrijk kwaliteitsverlies betekent is dit juist erg relevant. Hiermee wordt ook de afhankelijkheid van derden zichtbaar. Voorstel is om dit aan te passen.
  - c. i.1. Betreft het verloop van alle teamleden? Voorstel is dit op de diverse niveaus (externe accountant, controleleider en assistent) gespecificeerd te laten rapporteren.
  - d. i.1. Is er nog verschil tussen verloop door vertrek of verloop ivm inzet op andere opdrachten. Of wordt allebei samengevoegd. Voorstel is dit gespecificeerd weer te geven.
  - e. i.2. Teamomvang. Wat wordt hiermee bedoeld? Omvang team in uren of aantal medewerkers? Voorstel is om dit te verduidelijken.
34. (P.22, 3.3 Niveau 3 – context. AQI 8: Innovatiebereidheid)
Investering in nieuwe technologie heeft niet per definitie een positief impact op de kwaliteit van de controle. Die suggestie wordt nu wel gewekt. Zie ook hierboven. Voorstel is dit aan te passen naar investeringen in innovatie die hebben geleid tot een positieve invloed op de kwaliteit van de controle.
35. (P.22, 3.3 Niveau 3 – context. AQI 9: Budgetoverschrijding)
Waarom groter dan 25% niet vergoede budgetoverschrijding en niet bijvoorbeeld 5%?
36. (P.23, 3.4 Niveau 4 – Keten. AQI 10: Opdrachtgeverstevredenheid)
- a. I.3. Hoe krijgt client inzicht in de (vaktechnische) kwaliteit bij de accountant? Dit lijkt mij niet reëel. Het definiëren van kwaliteit door accountants is al een grote uitdaging.
  - b. S.1: Waarom wordt er een onderscheid gemaakt tussen OOB en niet-OOB-controles waardoor voor niet-OOB's geen selectie per sector gemaakt kan worden.
37. (P.24. Bijlage 1 – additionele toelichting AQI's voor accountantsorganisaties. 1. Betrokkenheid externe accountant).
- a. Omschrijving: Aspect tijdigheid ontbreekt. Voorstel is dit toe te voegen.
  - b. Wijze van rapporteren.
    - i. Dit is erg ingewikkeld gemaakt. Voorstel is dit te vereenvoudigen.

- ii. Hoe is de categorisering in relatief beperkt, minder dan gemiddeld, meer dan gemiddeld en relatief veel gekoppeld aan de onderliggende cijfers? Voorstel is dit te verduidelijken.
  - c. Wijze van toelichten. Voorstel is het toevoegen van een toelichting van de norm dat gehanteerd wordt.
38. (P.25. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 2. Fouten in de jaarrekening).
- a. Extract Omschrijving: 'Geconstateerde tekortkomingen in afgeronde wettelijke controles (op grond van de controlestandaarden) en vastgestelde jaarrekeningen zijn een directe indicator voor het ontbreken van kwaliteit in controlewerkzaamheden of verslaggeving.
Als het hier gaat om een controle die in het afgelopen jaar door een ander accountantsorganisatie is gecontroleerd dan is het geen tekortkoming bij de nieuwe accountantsorganisatie. Voorstel is hierover de instructie mee te geven dat dit dan geen onderdeel is van dit rapportage omdat alleen over de eigen organisatie wordt gerapporteerd.
  - b. Tekortkoming in de jaarrekening kan ook andere oorzaken hebben dan een kwalitatief onvoldoende controle. Voorstel is de oorzaak nader te laten specificeren. Dat kan zijn onvoldoende controle en nieuwe informatie waaruit blijkt dat de jaarrekening een materiele fout bevat.
39. (P.27. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 3. Fraude en continuïteit).
- a. Omschrijving: Wordt de omvang van de fraude in totalen of per controle gerapporteerd? Voorstel dit te verduidelijken.
  - b. Wijze van rapporteren: Met de tekst hier worden de controles van ondernemingen waar de discontinuïteit onontkoombaar is buitengesloten. Hiermee is het beeld onvolledig. Voorstel is dit aan te passen.
40. (P.28. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 4. Kwaliteitsverhogende maatregelen).
- Wijze van rapporteren: Waarom is de rapportage beperkt tot de aangewezen thema's en niet voor de totaal klantenportefeuille. Hoe meer kwaliteitsverhogende maatregelen hoe eerder de kwaliteit op onder zou (moeten) zijn. Een beeld van de maatregelen voor alle wettelijke controles zegt veel meer dan de rapportage tot alleen de thema's te beperken. Voorstel is deze beperking weg te nemen.
41. (P.30. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 5. Kwaliteitsbeheersingssysteem).
- a. Omschrijving:
'Werkt' in de eerste zin vervangen door 'adequaat is'
  - b. Wijze van rapporteren:
    - i. Voorstel: Naast het aantal ook het % opdrachten waar een review is uitgevoerd rapporteren
    - ii. Voorstel: In plaats van bevindingen/tekortkomingen de gebruikelijke termen schendingen en incidenten gebruiken
42. (P.31. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 6. Cultuur).
- Omschrijving:
Er is niet altijd een link naar kwaliteit vanuit cultuur. Als het cultuur van de accountantsorganisatie is dat er onvoldoende aandacht is voor kwaliteit dan zorgt dit niet voor kwalitatief betere controles als medewerkers zich verbonden voelen met het cultuur. Voorstel is de (voorloop-)vraag op te nemen in hoeverre kwaliteit onderdeel is van het cultuur.
43. (P.33. Bijlage 1 – additionele toelichting AQL's voor accountantsorganisaties. 8. Innovatiebereidheid).
- a. Een investering in innovatie betekent niet per definitie een kwaliteitsverbetering. Voorstel is deze AQL te vervangen of aan te passen naar Investerings in innovatie waardoor de kwaliteit zichtbaar is gestegen
  - b. Hoe is een kwaliteitsverbetering door innovatie te meten? Voorstel is hier handvaten voor te geven.